

Braća Ćiril i Metod

Nezamislivo je završiti osnovnu školu, a ne čuti za braću Ćirila i Metoda. O njima se govorilo na satovima hrvatskog jezika, povijesti i vjeronauka. Za povijest Hrvata braća su iznimno važna zbog sastavljanja glagoljskog pisma čime postavljaju temelje pismenosti, a i kulture općenito. Za Crkvu su prevažni ne samo zbog glagoljice već i zbog liturgijskog i misionarskog djelovanja. Prevađali su liturgijske knjige na staroslavenski jezik i glagoljaško pismo. Obje Crkve i Istočna Pravoslavna i Zapadna Katolička ih iz tog razloga časti kao svetce.

Braća su rođena u Solunu (Grčkoj), Metod oko 815., a Konstantin (redovničkog imena Ćiril) oko 826. ili 827. godine. Solun je i onda i danas bio drugi grad po veličini i važnosti u Grčkoj. Oko Soluna su bili naseljeni Slaveni i od njih su braća naučila slavenski jezik. Metod je po struci bio pravnik, a Konstantin knjižničar i profesor filozofije. Za ono vrijeme, braća su bila vrlo učena. Oba teže redovničkom zvanju i miru samostana. No car Mihajlo III. ih šalje na diplomatsko-vjerski zadatak na poluotok Krim k narodu Hazara. Godine 862. moravski knez Rastislav od cara Mihajla III. traži misionare, a car šalje upravo braću Ćirila i Metoda. Knez Rastislav je želio ojačati državu i Crkvu, a za to mu je trebalo pismo. Iz tog razloga Konstantin sastavlja pismo glagoljicu na slavenskom jeziku. Prvi spomen tog pisma je evanđelje. Sveta braća kreću s tim pismom u misionarsko djelovanje. Uz njih su i njihovi učenici: Kliment, Naum, Angelar, Sava i Gorazd. Braća su sudjelovala u izobrazbi i odgoju državnih službenika Moravske, ali i svećenstva. Zaslužni su za uvođenje slavenskog bogoslužja u crkve u Moravskoj. Prevodili su na slavenski jezik najvažnije biblijske i liturgijske tekstove i prvi slavenski zakonski kodeks za laike (Zakon za laike). Kad je Moravska potpala pod njemački utjecaj, braću put vodi u Donju Panoniju i Veneciju. U Veneciji braća su održala čuveni govor u kojemu brane prava svih naroda na pismo, književnost i bogoslužje. Papa Hadrijan odobrava djelovanje Metoda i Konstantina kao i slavenske knjige koje su priredili. U Rimu je Konstantin ušao u samostan, promijenio ime u Ćiril i umro u 42. godini života, 14. veljače 869. godine.

Donjopanonski knez Kocelj koji je vladao i sjeverno hrvatskim krajevima, pozvao je Metoda da na području njegova upravljanja organizira bogoslužje. Papa pritom odobrava upotrebu slavenskog jezika u crkvama. 870. godine Metod postaje panonsko-srijemski nadbiskup. No Franci su omeli Metoda u njegovom djelovanju te on bježi u Moravsku. U Moravskoj mu pak njemački svećenici spletkare iza leđa zbog čega je Metod bio od pape pozvan u Rim da se izjasni oko svog djelovanja. Nakon saslušanja, papa ponovno posebnom bulom (papinski dokument) odobrava upotrebu slavenskog jezika u bogoslužju. U isto vrijeme papa je odobrio i rad njemačkog svećenstva u Moravskoj. To je na terenu stvaralo velike teškoće Metodu i njegovim učenicima. Metod umire 895. godine. Nakon njegove smrti papa Stjepan V. zabranio je upotrebu slavenskog jezika u crkvama u Moravskoj.

Drugo Naumovo žitije (životopis) spominje djelovanje svete braće u Dalmaciji prije dolaska u Moravsku 863. godine. No to nije do kraja pouzdano. Prije će biti da su učenici Metoda došli na istočni Jadran nakon njegove smrti i predstavili glagoljicu kao pismo. Prvi pisani spomen glagoljice u Hrvata imamo u dva pisma pape Ivana X. napisana 925. godine u vrijeme održavanja splitskoga crkvenog sabora.

Pitanja uz temu:

- Gdje su braća Ćiril i Metod rođena?
- Na čiji poziv i zbog čega su braća išla u Moravsku?
- Što su sve braća radila u Moravskoj?
- Tko je zaslužan za predstavljanje glagoljice Hrvatima na Jadranu?